

Open Monumentendag

MAASEIK

Zondag 12 september 2010

THEMA: WATER

“DE MAASWANDELING”

WATER VUUR AARDE LUCHT

DE MAASWANDELING

Vanaf het Infopunt op de markt 45 van Maaseik

Wandel je via de Hepperstraat en de Heppersteenweg richting Koning Boudewijnlaan waar je via de veilige oversteekplaats het startpunt van deze Maaswandeling bereikt. De lengte van deze wandeling is ca. 4,3km.

De bezienswaardigheden zijn genummerd aangegeven en met een korte tekst voorzien. De meer uitvoerige uitleg is in een kadertje geplaatst.

1. De Maas

De Maas, een regenrivier en 900 km lang vindt zijn oorsprong bij het plateau van Langres te Pouilly-en-Bassigny in Frankrijk. De rivier stroomt door Frankrijk, België en Nederland waar hij uitmondt in de Noord-zee.

In de provincie Limburg vormt de Maas sinds 1839 de staatkundige grens tussen België en Nederland. Het lengteprofiel van de Maas kan in vijf secties worden verdeeld die elk een sterk wisselend verval hebben. Hier in Maaseik, dat zich in sectie 4 bevindt, is het verval nog altijd 0,43m/km met hier en daar zeer sterke stromingen. Door het sterke verval van de Maas wordt er relatief veel grindpuin meegevoerd en weer afgezet. Men zegt soms: "waar water is, is er leven" en dat klopt ook want de Maas is sinds mensenheugenis steeds een belangrijke handelsweg geweest. (Al in 1370 wordt er melding gemaakt van een "Mercktschip". Verder waren er in het verleden tal van wettelijke voorschriften die de stad Maaseik de mogelijkheid gaven om tol te innen voor elk schip dat de stad passeerde zoals bv. de "Resolutie van 22 decembre 1820 litt. A3, betreffelijk de heffing van het regt van scheepvaart op de Maas, te beginnen met 1 january 1821..."). Door de aanleg van de vele kanalen aan de Nederlandse en Belgische zijde van de Maas is het waterpeil op vele plaatsen vaak tot een minimum gedaald en kan men in de zomerperiode bij wijze van spreken de Maas te voet oversteken. Echter, in de herfst- en winterperiode wanneer er grote hoeveelheden regen- en smeltwater uit de hoger gelegen gebieden van België worden aangevoerd, kan de Maas aanzwellen tot een levensbedreigende rivier waarbij de zomerbeddingen volledig door het water ingenomen worden en moeten de winterdijken weerstand bieden aan dit grove natuurgeweld. Langs de boorden van de Maas vindt men een grote variëteit aan oeverplanten die vaak enkel langs de Maas voorkomen. Ook is de Maas nog steeds een welkome plek voor de vele vissers die er een angeltje uitwerpen om een vis te vangen die ze meestal later weer terugzetten.

2. Labaer

In de 18de eeuw was “Huize Labaer” de belangrijkste schippersherberg in Maaseik. In een stadsrekening van 1748 kunnen we lezen dat Henricus Labaer van Boch het burgerschap van Maaseik verwierf en daarvoor de gebruikelijke som van 2 gulden moest betalen.

In 1759 leest men dat ene Sieur Labaer voor de schippers “het eten moeste veirdigh maeken”. In 1835 werd de woning en de stallingen (waaronder een brouwerij) verkocht door Jan Antoon Labaer aan Maria Magdalena Brouwers die gehuwd was met Adam Swillen. Dit echtpaar zou nog vele jaren de herberg uitbaten. Bij de afname van de maasscheepvaart verdween de herberg maar gelukkig niet de naam. Hij is nu verbouwd tot een grote villa met breed uitzicht op de Maas. Andere schippersherbergen lagen in het nabijgelegen Heppeneert en Aldeneik.

3. De Maaskade

Naast Huize Labaer ligt een oude losplaats voor de schepen. Ze werd rond 1773 aangelegd, vlakbij de Sloot en in 1989 gerestaureerd.

De kade heeft een lengte van 101 meter, voorzien van een aantal hardstenen aanmeerpalen en heeft een hoogte van 3,36m aan de linkzijde en 1,50 meter aan de rechterzijde. Tot in de 20ste eeuw werd de kade gebruikt voor het lossen van kolenschepen. Voor het opslaan van de steenkool werden er ‘coolplaatsen’ door de stad ter beschikking gesteld. Het is echter niet de oudste aanlegkade, want die lag iets verder stroomafwaarts in de buurt van de huidige brug aan de Bleumerpoort. Het was de gewoonte dat daar ook het “Mercktschip” aanlegde, een zeer belangrijk schip voor de inwoners van Maaseik. Het Mercktschip onderhield o.a. de verbinding met Maastricht en Luik en bevoorradde de handelaars binnen de stad. Er was ook een verordening

dat elk ander schip, of het nu beladen was of niet, er de nodige plaats voor moest vrijhouden zodat het marktschip aan de weg tussen de Bleumerpoort en de Maas kon aanmeren en daarna kon lossen. Op die weg mocht geen andere schipper kolen, hout of stenen stapelen. Het scheepvaartverkeer op de Maas was alleen mogelijk bij hoog water. Daarom werd voornamelijk tijdens de winter gevaren. Stroomopwaarts werden er paarden ingezet om de schepen voort te trekken. Deze paarden werden gemend door lijndrijvers die wisten hoe ze de boten door de bochten konden loodsen via het lijnpad, zonder dat ze vastliepen op de oever. Hiervoor was een goede coördinatie en verstandhouding met de schipper nodig. Op regelmatige afstanden waren er schippersherbergen waar mens en dier terug op krachten konden komen. Een vaart van Maaseik naar Maastricht duurde twee dagen en naar Luik nog een dag langer. De terugvaart verliep veel sneller: van Maastricht naar Maaseik slechts 4 tot 5 uren. Men kon zich gewoon laten meedrijven met de stroom.

4. De Sloot

De Maas is een wilde en sterk meanderende rivier met enorm veel kronkels en bochten met als logisch gevolg dat zij haar bedding nogal eens wilde verleggen. Deze veranderingen zijn in het maaslandschap nog goed te herkennen.

De belangrijkste oude maasbedding op het Maaseiker grondgebied wordt gevormd door het gebied "De Sloot" in Heppeneert. In deze oude bedding vond de Zanderbeek een nieuwe weg naar de Maas en vreemd genoeg kreeg ze ook een nieuwe naam: de Sloot. De Sloot is dus niets anders dan de bovenloop van de Zanderbeek, die in haar benedenloop Diepbeek wordt genoemd. Wanneer het bruggetje vlakbij de monding van de Sloot, bij Huize Labaer, gebouwd werd is niet bekend. Men moge aannemen dat dit gebeurde nadat de Maas haar tracé had verlegd. Het huidige bruggetje dateert van na 1860. Door de uiterst strenge winter van 1860 was het Slootwater tot één grote ijsmassa herschapen en die had zo een enorme kracht dat het na de dooi door het kolkende maaswater werd meegesleurd. De brug diende om het vee naar de Catharinaweert te drijven.

5. De weert

Als gevolg van het verleggen van haar bedding schonk de Maas ons een uniek en typisch riviereiland, genaamd “de weert”. Omdat door latere richtingsveranderingen van de Maas het eilandaspect een beetje verloren is gegaan heeft het woord “weert” hoe langer hoe meer de betekenis gekregen van weideland bij een rivier of ingedijkt gebied

genaamd de uiterwaarden. De landbouwers laten hier hun koeien grazen. Kenmerkend voor deze gronden is dat ze zeer vruchtbaar zijn en er bijzonder goed gras op groeit. Dat levert dan weer goede vette boter op die noodzakelijk is voor het bereiden van de plaatselijke specialiteit: “de knapkoek”.

We wandelen nu verder richting maasbrug en zien aan de linkeroever in de Maas restanten van enkele palen staan.

6. De batten

Door de zeer sterke stroming en het onophoudend beuken van het water tegen de oevers, vooral bij de kronkels en bochten, moesten deze verstevigd worden (beschoeiingen) om afkalving te voorkomen. Men gebruikte hiervoor zware stenen en houten palen, die in de bodem werden geheid. Zo waren er na de winterperiode gedurende enkele maanden

meerdere batters aan het werk om de beschoeiingwerken uit te voeren. Bij laag water zijn de restanten van deze batten nog goed zichtbaar.

7. De grenspaal

Vlak voor de brug staat nog een grenspaal n° 122 uit 1843. Aan de overzijde, op Nederlands grondgebied staat er ook een met hetzelfde nummer. Aanleiding voor het plaatsen van grenspalen en/of -stenen was de onafhankelijkheid van België (de Zuidelijke Nederlanden) in 1830.

Het traktaat van 19 april 1839, getekend te Londen door België, Nederland en de 5 grote mogendheden betekende de definitieve scheiding tussen België en Nederland. Volgens artikel 6 van het traktaat moest er een Nederlandse en een Belgische commissie komen voor de vastlegging van de grenscheiding. Deze dubbele commissie vergaderde van 30 juni 1839 tot 8 augustus 1843, behalve in de periode van februari 1842 tot februari 1843. In die tussentijd werd er tussen Nederland en België een nader traktaat gesloten om de grenskwesties waarover de commissie het niet eens werd definitief te beslechten. Pas dan konden de laatste knopen worden doorgesneden, vooral aan de grens tussen Neeritter en Molenbeersel. Daarop volgde de openbare aanbesteding voor 388 grenspalen in gietijzer en 356 grensstenen.

8. De Maasbrug

De huidige maasbrug dateert uit 1952 en is een van de weinige vaste verbindingen over de Maas tussen Belgisch- en Nederlands Limburg. De nieuwe brug kwam er nadat tijdens de tweede Wereldoorlog op 10 mei 1940 de oude brug uit 1889 voor de helft – het Belgische deel – werd vernietigd.

De Duitse genietroepen herstelden de brug echter vrij snel. Bij de aftocht van de Duitse troepen in september 1944 werd de brug een tweede maal vernield. De Engelsen bouwden een zogenaamde "Baileybrug" maar in de winter van 1944-1945 begon het Amerikaanse leger met de bouw van een permanente houten brug. De Amerikanen noemden dit bouwwerk een "Timber Pile Bridge" omdat ze op honderden houten pijlers rustte. Deze houten brug heeft nog tot in 1952 dienst gedaan. Eeuwenlang waren er, voor het ontstaan van een brug, op het grondgebied van Maaseik 3 veerponten. Het Groot Veer tussen Maaseik en Roosteren lag ongeveer op de plaats van de huidige brug. Vóór 1830 was de verpachting ervan in handen van de stad, na 1830 in handen van de Belgische en Nederlandse staat. Het veerpont was zo groot dat er ook karren en paarden mee overgezet konden worden. Het tweede veerpont lag tussen Vissersweert en Heppeneert en behoorde oorspronkelijk toe aan de abdis van Thorn. Later kwam het in handen van de kapittelkerk van Maaseik. Het derde veerpont lag tussen Ohé en Laak en Aldeneik, ter hoogte van de Leeuwerik. Dit veer functioneerde nog van 1924 tot 1940.

Sinds 1997 is er opnieuw een veerpont tussen Walborg (Ohé en Laak) en het café het Wit Paard (vroeger de Spaanjerd), op het grondgebied van de gemeente Kinrooi. Het gebeurde ook wel eens dat de Maas volledig dichtgevro-

ren was en men de oversteek over het ijs kon doen. Na de bouw van de eerste maasbrug werden er in 1899 quarantainestallen gebouwd. Die stonden waar nu nog het restant van de oude brandweerkazerne staat. De stallen dienden om ingevoerd Hollands vee in quarantaine te plaatsen om eventuele besmettelijke ziekten tegen te gaan. (40 dagen). Daarna werden ze per trein doorgevoerd naar de nieuwe Belgische eigenaar. Tussen maart 1874 en 1959 was er een spoorverbinding tussen Maaseik en Hasselt. Na 1959 liep er nog enkele jaren een goederentrein tussen As en Maaseik waarna het spoorverkeer met Maaseik definitief werd opgeheven.

Wandel nu onder de brug door.

Wanneer je nu even de brug oploopt zie je ongeveer in het midden, aan de linkerzijde van de brug, een kunstwerk.

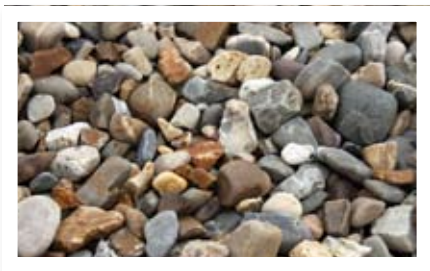

In de bovenste reling is een knoop gemaakt met aan weerszijden twee handen die de knoop aanhalen. Het is een eerbetoon aan wijlen pater Willem Sangers. Heel zijn leven heeft hij als priester, historicus en volkskundige ervoor geijverd om de mensen van de beide Limburgen dichter bij elkaar te brengen. Na zijn dood werd in 1999 het kleine monu-

mentje geplaatst en kreeg de brug de naam "Pater Sangersbrug".

Keer terug naar het punt waar je onder de brug bent uitgekomen en zet de tocht voort langs de boord van de Maas.

9. De ontgrinding

Na een honderdtal meter bij de laatste huizen zie je aan de linkerzijde de restanten van wat eens een bloeiende bedrijvigheid was in Maaseik: de grindindustrie.

Bijna dag en nacht werd er gewerkt. In twee ploegen werd het grind door de firma Engetra (Entreprises Générales de Travaux) - later Dragetra - uit de Maas en de nabije omgeving uitgebaggerd, gebroken, gewassen en via transportbanden op reusachtige hopen opgeslagen. 's Nachts werd het nodige onderhoud gepleegd. Er ontstonden grote kraters in het landschap. Deze werden ofwel aangevuld met aarde, of andere putten, gevuld met grondwater, kregen een nieuwe bestemming: de waterrecreatie. Met het aflopen van de vergunning in zicht (want volgens het grinddecreet moest er in 2006 sowieso een einde komen aan de grindwinning) kwam ook een einde aan een bedrijvigheid waarbij in één jaar soms tot 1 miljoen ton grind werd geproduceerd. Het toeval wil dat door de geologische samenstelling van de bodem de grindwinning bijna uitsluitend een Maaslandse aangelegenheid was met uitzondering van een klein gebied in de Luikse Maas.

Jaren geleden, tijdens het reinigen van het maasgrind, werd tussen het grind een romeinse bronzen koker gevonden met medische instrumenten van de oogarts. Deze toevallige vondst is maar één van de talrijke archeologische ontdekkingen in en langs de Maas.

In de verte staat boerderij Dillenhof. De hoeves Dillenhof en Klauwenhof - die nog verderop ligt - vielen niet ten prooi aan de ontgrinding, iets dat wel gebeurde met de hoeve Heerenlaak die daar 200m vandaan heeft gelegen. Klauwenhof bestaat uit losse gebouwen die niet verder opklimmen dan de eerste helft van de 19de eeuw alhoewel de hoeve ca. 1770 zeker al bestond. Heerenlaak was een vierkant gesloten hoeve waar tot 1960 zo'n 100ha landbouwgrond bij hoorde. De eerste vermelding dateert al van 1461. Toen was ze eigendom van de abdij van Averbode. Later droeg Averbode de boerderij over aan het kapittel van Saint-Lambert uit Luik. Vandaar de naam Heerenlaak. Als kerkelijk bezit werd de hoeve in de Franse tijd verkocht, eerst aan de familie Magnée, later aan Gadiot uit Maastricht.

Wandel nu verder en sla iets verder linksaf in de richting van het nieuwe wandelpad dat aan beide zijden met jonge boompjes omzoomd is. Je wandelt nu richting Aldeneik, de bakermat van Maaseik.

Let even op de grote zandheuvel links, die onderkomen geeft aan een kleine kolonie oeverzwaluwen, een soort die met uitsterven is bedreigd. Bijna aan het einde, net voor je de eerste huizen bereikt, sla je linksaf en wandel je verder de Processieweg af. Aan het einde van de Processieweg sla je rechtsaf (Aldeneikerweg) en zie je links de Willibrordusput en de Harlindis- en Relindiskapel.

10. De Harlindis- en Relindiskapel

Deze devotiekapel werd opgericht in 1680. Op 11 juli 1681 werd ze ingewijd ter ere van de Heilige Maagden Harlindis en Relindis en ter ere van de H. Antonius van Padua.

Ze werd gebouwd bij de Willibrordusput die met een kapelvormige constructie tegen de oostzijde werd aangebouwd. De put zou teruggaan op een doopput uit de tijd van de kerstening, rond 700 na Christus en zou een voormalige Wo-

danbron kunnen zijn. De kalkstenen putrand vertoont slijtagesporen van het ophalen van het touw. De put zelf is dichtgemetseld. De kapel is een rood geschilderd bakstenen gebouw met een met leien bedekt zadeldak en met een gecementeerde plint. Onder de dakrand loopt een muizentandfries. Op het dak staat een dakruiter met een klokje. Sinds 8 december 2000 is deze kapel een beschermd monument dat dringend aan restauratie toe is. Het restauratiedossier is inmiddels opgestart.

Loop verder en neem de eerste straat rechts; de Grinaraweg.

11. Kapelletje aan de Lieve Heer

Aan het einde van de Grinaraweg zien jullie links voor je een veldkapel die in 1949 werd opgericht door de familie Peeters-Peeters uit dank dat de Aldeneiker buurt "De Reubenhok" gespaard was gebleven van de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog.

Het is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Fatima. Het wordt nog steeds geïdentificeerd en onderhouden door de Aldeneiker bevolking. Naast de kapel, onder de boom, staat een oud gietijzeren kruis. Volgens de overlevering zou dit kruis opgericht zijn door dhr. Joseph Gadiot, rentenier in Maastricht toen deze in het bezit kwam van de Heerenlaakboerderij en bij het begin van zijn eigendom een gekruisigde Christus geflankeerd door de Heilige Maagden van Aldeneik als grenskruis oprichtte. Een van de Heilige Maagden draagt een wijnkruik.

Wanneer je met de rug naar de veldkapel staat zie je links de Grinaraweg en rechts de Adelhardweg. Neem de Adelhardweg. Aan de linkerzijde heb je een prachtig zicht op het oude gedeelte van de St.-Annakerk. Aan het einde van deze Adelhardweg loop je recht tegen het "Leugenbrugske" aan.

12. Het leugenbrugsken

Adelhard en Grinara waren de ouders van de Heilige Maagden Harlindis en Relindis, de eerste abdisen van Aldeneik.

Hieraan is een heerlijke en vrome legende verbonden die wij je in het kort vertellen. Toen de HH. Maagden uit Valencina, het huidige Valenciennes in Frankrijk, naar hun ouders in Aldeneik terugkeerden, gaven zij de wens te kennen om zich uit de wereld terug te trekken en mee te werken aan de kerstening die de H. Lambertus was begonnen. Adelhard bouwde daarom een klooster voor zijn twee dochters. Om de werken te versnellen sjuowden Harlidis en Relindis zelf met mooie maaskeien. Zij droegen deze in hun schort die ze bij de punten vasthielden. Dag na dag verrichtten zij deze slavenarbeid toen plots hun vader te paard verscheen. Verbaasd keek hij naar zijn dochters, die moeizaam met de ware last naderden. "Wat dragen jullie daar?" vroeg hij. Blozend stonden Harlindis en Relindis, midden op het bruggetje, stil en zij vonden niet meteen een antwoord op die onverwachte vraag. Beschaamd durfden zij niet te bekenen waar ze mee bezig waren en zeiden toen maar: "rozen, vader". Maar de vracht werd alsmaar zwaarder en hun vermoede handen konden het niet meer houden... plots glipte een der punten uit hun handen en zie... een hele lading vers geplukte en welriekende rozenblaadjes vielen voor Adelhard neer. De verblufte ridder stond nu zelf een ogenblik sprakeloos en omhelsde zijn beide dochters zonder verder vragen te stellen. Een leugentje om bestwil en zo kreeg het leugenbrugske zijn naam. De volgende dag besloot Adelhard een leger van horigen naar het klooster te sturen en de vloer van de kapel te bestraten met hagelwitte kwarts- en blanke marmerstenen...

Naast het Leugenbrugske staat nog een klein St.-Antonius-kapelletje dat daar door de familie Raedschelders, werd neergezet voor bekomen gunsten.

Loopt nu verder en volg de weg naar links en aan de linkerzijde zie je de pas gerestaureerde kerk van Aldeneik.

13. De romaanse kerk van Aldeneik

Oorspronkelijk was de kerk van Aldeneik een kapittelkerk waaraan een college van 12 geestelijken was verbonden, belast met de misvieringen, het koorgebied, de getijden en de processies binnen en buiten de kerk. In 1571 verhuisde het kapittel binnen de veilige stadsmuren van Maaseik. De kerk was nu te groot voor de kleine parochie en bovendien was het westwerk rond 1480 gebruikt als versterkte burcht door belegeraars van de stad. Het westwerk en de zijbeuken werden afgebroken en in de loop van de 19de eeuw terug opgebouwd. Het is gebouwd rond een vierkante kern die bestaat uit 4 hoekpijlers die als onderstel dienen voor een kerktoeren met de typisch geknikte spits. Daaromheen werd een eveneens vierkant volume gebouwd dat met drie schuine daken tegen de kerktoeren aanleunt. Dit is een reconstructie uit het einde van de 19de eeuw want niemand weet nog hoe het westwerk er voor 1572 uitgezien heeft. Het

westwerk is opgetrokken uit ruw bekapte grijze zandsteen. Aan de voorzijde heeft men een rondboogportaal in een geprofileerde omlijsting en daarboven een tribune of loggia met een drieledige rondbooggallerij op zuiltjes met bladkapiteel. Onder de dakrand heeft men rondboogfriezen. Aan de kerkdeur staan de beelden van Harlindis en Relindis, die rond 700 een klooster hebben gesticht. Het kunstwerkje is een overblijfsel van de laatste 25-jaarlijkse Harlindis- en Relindisfeesten uit 1997. Het kunstwerk is van de hand van Eddy Walraeve.

De kerk bestaat uit 7 bouwvolumes. Het gotische koor met links en rechts een sacristie; de romaanse middenbeuk geflankeerd door 2 zijbeuken en een neo-romaanse westbouw of narthex bekroond met een ingebogen spitse kerktoren. Het gotische koor is uitgevoerd in gele mergel. Het krijgt overvloedig licht door 5 hoge lancetvensters (3 meter bij 1 meter) met spitsbogen en door twee grote ronde vensters. Het koor en de twee bijgebouwen worden versierd met een kroonlijst bestaande uit verschillende kleine bogen, een boogfries. Iedere boog rust op een gebeeldhouwde kraagsteen met de uitbeelding van mensenhoofden, dierenkoppen en bladvormen. De middenbeuk is chronologisch ouder dan het koor, hij behoort tot de romaanse stijl. Dit ziet men onder andere aan de rondboogvensters maar vooral aan de sobere bouwvolumes met eenvoudige geometrische vormen. Ook hier is er een gebeeldhouwde kroonlijst, maar alleen aan de zuidzijde (tuinzijde) van de kerk. Het is een rechte lijst van witte zandsteen met monsterachtige dieren. Uit de muilen en staarten ontspringen wijngaardranken met bladeren en trossen. Verder werden allerlei versieringsmotieven toegepast: ruitenpatronen, zigzagvormen... Ook dit behoort tot de romaanse kunst. De middenbeuk is opgetrokken in blokken van kolenzandsteen van middelmatige grootte en in vrij regelmatig verband. De datering van beide bouwonderdelen – koor en middenbeuk – is maar bij benadering te geven: de middenbeuk rond 1200 en het koor rond 1300 maar het kan allebei 50 jaar vroeger of later zijn. Het westwerk daarentegen is wel precies te dateren want het werd in de jaren 1890-1893 volledig nieuw opgetrokken, weliswaar op de oude grondvesten.

Ga nu verder langs Hotel Aldeneikerhof en je bereikt na een honderdtal meter aan de linkerzijde de Aldeneiker molen.

14. De watermolen van Aldeneik

De Aldeneiker molen is een zeer oude watermolen die als een van de laatste molens op de Bosbeek ligt voordat deze beek in de Maas uitmondt. De molen werd voor het eerst vermeld in 1244 en diende als graan- en later als olieslagmolen. Zij was al van voor 1840 in handen van de familie Houben. Het mechanisme van

de olieslagerij werd in 1893 uitgebroken. Het huidige gebouw dateert van 1897. In 1958 werd de molen ingericht als private woning. Het molenwerk verdween volledig in 1968. Het gebouw is nog steeds in gebruik als woonhuis.

Wandel verder en draai bij de eerste weg linksaf bij het blauwe bordje met het nummer 24, Hamontweg. Links bevindt zich het wijndomein.

15. Het wijndomein Aldeneyck

Op de zuidoosterhelling aan de boorden van de Maas worden al vele jaren met succes wijndruiven verbouwd. Al in de tijd van de HH. Maagden Harlindis en Relindis was dit het geval zoals blijkt uit sagen en verhalen uit die tijd.

Hier het korte verhaal van het wijnwonder. Een onverwacht bezoek van de HH. Willibrord en Bonifacius met hun gevolg aan het klooster van Eycke bracht de kloostergemeenschap in verlegenheid, omdat ze te laat bemerkten dat hun wijnton bijna leeg was. Normaal had ieder klooster voldoende wijn in huis die diende voor de H. Mis, voor de zieken en voor speciale gasten. De abdis Harlindis begaf zich naar de kelder, viel op haar knieën, bad, stond terug op en tekende een kruis over het vat en... het wijnvat was terug gevuld. In het gastenkwartier verwonderden de zendelingen zich erover dat men hier in Eycke zo een pittige wijn kon schenken.

Nu, zoveel jaren later, verbouwt men terug wijnranken langs de oevers van de Maas. De Maas heeft in de loop van duizenden jaren grind en kiezel afgezet op de oevers, met een toplaag van warme leem. Deze elementen geven hun typische minerale aroma's en fruitige smaak af die de Pinot-wijnen uit de maasvallei zo kenmerken. De nabijheid van rivieren en wateroppervlakten geven

niet alleen de beste bodem voor de Pinot-wijndruiven maar zorgen ook voor een warmte buffering, essentieel voor de rijping. Tijdens deze Open Monumentendag kan je kennis maken met dit wijndomein: op deze dag - de 2de zondag van september - wordt het genieten verheven tot kunst. Op de binnentuin kan je genieten van toneel, livemuziek en veel wijn. Elk uur is er een rondleiding. in de productieruimten, wijngaard en kan je een productiefilm bekijken.

Vanaf nu volg je steeds de blauwe fietsrouteplaatjes nr 24 richting ring. Wandel verder de Hamontweg af en neem op het einde de fiets- en voetgangerstunnel die je aan de andere zijde van de ringweg brengt. Ga linksaf en dan volg je rechts de Kluisstraat tot op het einde. Via de Venlose Steenweg en de Eikerstraat bereik je terug het centrum van Maaseik.

Indien je nog tijd hebt kan je een gratis bezoekje brengen aan de diverse Musea. Het Regionaal Archeologisch Museum (RAM), het Apotheekmuseum en de Kerkschatten in de Sint-Catharinakerk vormen samen de Musea Maaseik. In het RAM kan je tal van voorwerpen bewonderen die in de loop der jaren in de Maas en de directe omgeving zijn bovengehaald en voorwerpen die te maken hebben met de 4 elementen.

Het zijn stille getuigen die het bewijs leveren dat er sinds eeuwen langsheen de Maas bloeiende nederzettingen zijn geweest...

Colofon

Teksten Documentatiecentrum Rik Nulens en Bert Mersch

Redactie Francine Beirnaert en Peter Keil

Foto's : Rik Nulens

Verantwoordelijke uitgever : Stad Maaseik

FAUNA EN FLORA RONDOM DE GRENSMAAS

Vissen

Men kan de Grensmaas grosso modo in twee delen verdelen: stroomopwaarts Maaseik en stroomafwaarts kan men de typische vissen van het diepere water verwachten: de brasem, de blankvoorn, de rietvoorn, de karper, de snoek, de snoekbaars, de paling en de alver. Stroomopwaarts in Maaseik is de Maas ondieper met meer stroomversnellingen en bijgevolg zuurstofrijker water wat zich vertaalt in het visbestand. Stroomopwaarts wordt dus pas echt interessant: hier verblijven de vissen die men ook in het zuiden van België in de Ardennen terugvindt. Vissen die in snelstromend water zwemmen zijn krachtiger en bieden meer sport voor de hengelaar. Men vindt er de kopvoorn, de barbeel, de winde en als nieuwkomer: de roofblei. Echte krachtpatsers die vooral van de vliegvisser het uiterste vergen. Maar ook voor de andere vissers is kennis vereist om deze vissen te verschalken. Hierbij is de kennis van natuurlijk aas dus zeer aanbevolen. Struinen langs de oevers met als aas een sprinkhaan. Een werphengel is een must en het ochtendgloren en de zonsondergang zijn dan dé momenten. Natuurlijk zijn er fluctuaties. Bij een lage waterstand zakken de barbelen van Maasmechelen af richting Maaseik, de kopvoorns hangen het jaar rond bij de monding van de Lossing in de Maas te Ophoven en ook worden daar wel eens ontsnapte(?) forellen en uitgezette zeeforellen gevangen.

Vogels

Wat de vogels betreft: de Maasoevers zijn redelijk arm in september omdat begroeiing ontbreekt. In de winter heeft men natuurlijk de overwinterende watervogels waarvoor men van heinde en ver komt vogelspotten. In de weinige begroeiing kan men bijvoorbeeld genieten van de sprinkhaanrietzanger. Stroomopwaarts Maaseik kan men uitkijken naar de roodborsttapuit, een vogel die vroeger massaal langs de Maas voorkwam en waarvan nu slechts enkele broedparen over zijn langs de Maas te Elen. De oeverwaluw is ook een van die zeldzame vogels die hier in Maaseik nog voorkomt. Voor de rest kan men enkel gewone soorten tegenkomen: de leeuwerik, de gele kwikstaart, de graspieper, de Kievit, de scholekster, de oeverloper, de reiger en eenden. Voor niet-kenners is het een ontdekking, voor vogelspotters (nog) niet de moeite waard.

Planten

De Maas vormt een corridor voor zaden uit Frankrijk. Je hoeft dus niet verbaasd te zijn als je op een plekje een plantensoort uit het zuiden aantreft. Men noemt dit 'adventieven'. Zelf ben ik altijd verheugd als ik de sleutelbloem, de vogelmelk of de beemd kroon (knautia) waarneem. Een typische plant die het vernoemen waard is en veelvuldig voorkomt is de heerlijk geurende marjolein die aan zuiderse landen doet denken... Van deze plant kan je een lekkere thee maken of gebruiken op pizza en bij de barbecue.

© Christian Bauer

Tekst: Ludo Zanders

Maaseik

12 september 2010

